

Gunnar Gunnarsson
ADVENT

TYPOTEX VILÁGIRODALOM

Gunnar Gunnarsson

ADVENT

*Jón Kalman Stefánsson
utószavával*

Fordította
Patat Bence

TYPOTEX

↑ |

Ez a könyv az Izlandi Irodalmi Központ támogatásával jelent meg.

A fordítás a következő kiadás alapján készült:
Gunnar Gunnarsson: *Aðventa*
Bjartur-Veröld, Reykjavík, 2017

Gunnar Gunnarsson ADVENT
Copyright © Gunnarsstofnun, 1936
Published by agreement with Copenhagen Literary Agency ApS,
Copenhagen
Epilogue by Jón Kalman Stefánsson
Copyright © Jón Kalman Stefánsson, 2006
Published by agreement with Copenhagen Literary Agency ApS,
Copenhagen
Hungarian edition © Typotex, Budapest, 2024
Hungarian translation © Patat Bence, 2024
Illustration © Nagy Norbert, 2024
Engedély nélkül semmilyen formában nem másolható!

ISBN 978 963 493 318 2
ISSN 2064-2989

Ünnepek közeledtével ki-ki a maga módján készülődik. Mindenki másképpen. Csakúgy, mint mások, Benedikt is úgy készülődött, ahogy szokott. Mégpedig úgy, hogy advent elején, ha az időjárás megengedte, lehetőleg advent első vasárnapján bőséges uzsonnát készített magának, több váltás gyapjúzoknit, két vagy három pár új bőrcipőt, petróleumfűzőt, egy kanna petróleumot meg egy palack szeszt csomagolt be a hátizsákjába, és nekivágott a hegyeknek, a messzi ösvényeknek, ahol az évnék ebben a szakában csak szívós ragadozó madarak és rókák járnak,

meg az a néhány elkóborolt birka, amelyeket nem vettek észre az összegyűjtésükre induló emberek a legutolsó kör alkalmával, és most gazdátlanul éheznek odafent. Benedikt ezeket az elkószált birkákat szokta becserkészni: ne fagyjanak meg vagy pusztuljanak éhen a felföldön, csak azért, mert senki nem vette a fáradságot vagy bátorságot, hogy megkeresse és hazamenekítse őket. Ők is élőlények, hús-vér jószágok, és Benedikt valamiért felelősséget visel irántuk. Egyszerűen a fejébe vette, hogy ilyentájt megkeresi és épségben menedékbe juttatja őket, mielőtt a nagy ünnep leszáll a hideg országra és a földgolyóra, békével és elégedettséggel töltve el azoknak a lelkét, akik nem henyéltek az év során, hanem megtették, ami tőlük tellett.

Benedikt mindig egyedül vágott neki az adventi útnak. Vagy mégsem? Ember legalábbis nem tartott vele. A kutyája azonban rendre elkísérte, ahogy többnyire a vezérkosa is. E történet idején a kutyát Leónak hívták, és Benedikt igazi pápakutyának nevezi. A kos a keménysége miatt a Bütyök nevet kapta, a fák dudorairól.

Ők hárman évek óta elválaszthatatlan társai egymásnak ezeken a túrákon, és már annyira kiismerték egymást kívülről-belülről, amennyire az az egymással távoli rokonságban álló állatfajok között csak lehetséges, és sem saját énjük, sem saját vérük, sem saját vágyaik vagy kívánságaik nem árnyékolnak be és nem homályosítanak el semmit. Igazság szerint négyen voltak. Faxi, a ló azonban túlságosan vékony lábú és vaskos testű ahhoz, hogy a porhóban gázoljon, amely főleg a tél elején hajlamos vastag takaróvá összeállni, ráadásul aligha bírná ki napokon át a hideget

és a megerőltető vándorlást azzal a szűkös elemóziával, amivel a másik három beéri. Benedikt és Leó mindig szomorúan vált el tőle, ha csak egy hétnyi időre is. Bütyök ezt a döntést, mint minden mást, jóval nagyobb lelki nyugalommal fogadta.

Most is útnak indult hát a három társ a hótól fehér téli napon: Leó haladt elől, a nyelve hegye a csípős szél ellenére finoman kilógott a szája jobb sarkán, mögötte Bütyök, szokása szerint komótosan, leghátul pedig Benedikt, maga után húzva a síléceket. Itt, a falu alsó részén még túl laza és könnyű volt a hó ahhoz, hogy elbírjon egy sítalpon álló embert, így Benediktnek nem volt más választása, mint hogy belegázoljon a porhóba. Időnként megbotlott egy-egy fagypúpban vagy kőben, ehh, jaj, de nehezen járható ez a terep, egyedül az vigasztalta, hogy lehetne rosszabb. Leó figyelmét, ahogy egy jó kutyához illik, sok minden lekötötte, kitűnő kedvében volt. Időnként annyira repesett az örömtől, hogy nem bírta magával, és nem állta meg, hogy ne engedje szabadjára a jókedvét: ugrándozott, a hó csak úgy kavargott körülötte és Benedikt előtt. Addig szökdelt gazdája mellett, hogy végül dicséző szavakat és simogatást csikart ki belőle.

Igen, igazi pápa vagy, bizonygatta Benedikt – ennél nagyobb dicséret nem is tellett volna tőle.

Az út első részén Botn felé haladtak, a tanya felé, ahol véget ér a lakott terület, és elkezdődnek a hegyek; előtük volt az egész nap, egyáltalán nem siettek, a közbeeső tanyák között kitaposott ösvényt követték, meg-megálltak, üdvözölték az embereket és a kutyákat, de Benedikt

kedvesen elutasította a felajánlott kávé, nem, most nem, nehogy túl későn induljunk el, de egy korty tejet elfogadott, mindhármuknak.

Benediktnek újra meg újra válaszolnia kellett arra a kérdésre, hogy milyen lesz az idő. Az emberek csak érdeklődtek, nem akartak sem kíváncsiskodni, sem vészmadárkodni – de kérdezni azért csak szabad. Előfordult, hogy az emberek utólag megjegyezték, hogy: mit is akartam még mondani, szerencsére Leó biztosan hazatalál – sötétben és hóvihárban is. Ezt tréfálkozva mondták, tekintetüket alig emelték fel a földről, egyáltalán nem a gomolygó, komor felhőzetet nézték: Az biztos, hogy ez a négy lábú hazatalál.

Mind a hárman hazatalálunk, felelte Benedikt könynyedén, és felhörpintette a tejestálka tartalmát: Hálás köszönet!

Nem alábecsülve téged és Bütyököt, én Leóban bíznék a legjobban, közölte a gazda, és besietett a házba, majd hozott egy finom falatot a kutyának.

Benedikt most nem mondta Leónak, hogy igazi pápa, mindössze egy biccentéssel jelezte neki, hogy egyen csak nyugodtan. Bütyöknek egy kalapnyi illatos szénával kedveskedtek. Azzal Benedikt elköszönt, és a hármas folytatta útját.

Aznap Benedikt nem ment el a templomba, nem jutott rá idő. Ki kellett használnia a teljes napot, ha megfelelő időben akart eljutni az éjszakai szálláshelyre, hogy teljesen kipihenhesse magát, mielőtt kora reggel nekivág a fel-földnek – hosszú út áll előtte. Az első nap főként Bütyök

miatt haladtak komótosan. No nem mintha Bütyök nem fáradhatatlanul baktatott volna: bármi történt is, mindig rászolgált a nevére. Ám oda kellett rá figyelni, hogy a hosszú út elején ne fáradjon ki túlságosan. Benedikt ezért is nehezen vette volna rá magát, hogy tegyen egy kitérőt a templom felé. Ő most ezzel az advent vasárnapi vidéki gyaloglással váltja ki a templomi látogatást. Ráadásul indulás előtt leült az ágy szélére, és elolvasta az aznapra rendelt ígét, Máté evangéliumának 21. fejezetét Jézus Jeruzsálembé való bevonulásáról. A harangok zúgását, a kis tőzegtemplomban felcsendülő éneket és az öreg lelkész egyszerű evangéliummagyarázatát viszont csak elképzelni tudta, de az is valami.

Ott lépkedett a hóban, amely fehérén terült el, amíg a szem ellátott, fent a gyopárszürke téli égbolt, a vidék közepén lévő tó jegét zúzmara vagy vékony hóréteg borította, a végtelen fehérségből csak alacsony kráterek kandikáltak ki itt-ott, és különös tehetséggel különböző méretű fekete köröket, valamiféle jelképeket rajzoltak a határtalan hópusztaságba. Vajon mit üzentek ezek a rejtélyes előjelek? Nehéz megfejteni. Ki tudja, lehet, hogy e kráterek szája valami ilyesmit mondott: hagyjuk, hogy minden behavazódjon és megfagyjon, hagyjuk, hogy a víz és a kőzetek megdermedjenek, a levegő lehűljön, és fehér darabokra morzsolódjon, menyasszonyi fátyolként terülve a földre, hogy ne halotti leplet mondjunk, hagyjuk, hogy jéggé váljon a lélegzet a szádban, a remény a kebledben, a vér az ereidben – alatta eleven tűz rejlik. Könnyen lehet, hogy valami ilyesmit mondtak. Akkor hát megvan

a rejtély megoldása? De az is lehet, hogy valami mást mondtak. A sötét köröket leszámítva legalábbis minden fehér vagy piszkosszürke volt, leginkább a tó – a kráterek között megbúvó, ragyogóan fehér, tükörsima felület, mint valami táncparkett. Kit akarnak megtáncoltatni?

És ezen a vasárnapon, mintha ebből a nagy fehérségből született volna, amelyből csak a kráterek sötét karikái és itt-ott egy trollhoz hasonló látatömb állt ki, a hegyi falura különös emelkedettség telepedett, amelytől elszorult az ember szíve, mérhetetlen, fehér ünnepélyesség vette körül az elszórt, alacsony vagy félig a hó alá temetett tanyákról egyenesen felfelé szálló ünnepnapi füstöt, felfoghatatlan és ígéretes csend: advent. Advent! Benedikt különös óvatossággal vette a szájára a szót, ezt a nagy, csendes, rendkívül furcsa, ugyanakkor szenvedélyes szót, amely valószínűleg minden más szónál jobban megérintette. Nem tudta pontosan, hogy mit jelent, csak hogy valaminek jönnie kell, de elkezdődik a várakozás, a készülődés valami jobbra – ehhez kétség sem fért. Ahogy teltek az évek, egyre inkább úgy érezte, mintha az egész élete adventté vált volna. Mert alaposabban megvizsgálva, mi az élete, mi az ember élete a Földön, ha nem egy be nem fejezett szolgálat, amely a valami jobbra való várakozással, készülődéssel magyarázható – azzal az elhatározással, hogy valami jót cselekszik.

Megérkeztek egy következő tanyához, ahol a megszokott, hétköznapi vidéki szívéllyességgel fogadták őket, esetleg egy kávét, hálás köszönet, most nem, egy kicsit igyekezniük kell, mivel kezd rövidülni a nappal, de azért